

---

---

# Περὶ τῆς Συρίης Θεοῦ

---

---

Λουκιανός

1852

SUMPTIBUS ET TYPIS B. G. TEUBNERI

INTERNET ARCHIVE ONLINE EDITION

CREATIVE COMMONS Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση 4.0

1. Ἐστὶν ἐν Συρίῃ πόλις οὐ πολλὸν ἀπὸ τοῦ Εὐφρήτεω ποταμοῦ, καλεῖται δὲ Ἰρή καὶ ἔστιν ἰρή τῆς Ἑρῆς τῆς Ἀσσυρίας. δοκέει δέ μοι, τότε τὸ οὖνομα οὐκ ἅμα τῇ πόλει οἰκεομένη ἐγένετο, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀρχαῖον ἄλλο ἦν · μετὰ δὲ σφίσι τῶν ἱρῶν μεγάλων γιγνομένων ἐς τότε ἡ ἐπωνυμία ἀπίκετο. περὶ ταύτης ὦν τῆς πόλιος ἔρχομαι ἐρέων ὁκόσα ἐν αὐτῇ ἔστιν · ἐρέω δὲ καὶ νόμους, τοῖσιν ἐς τὰ ἱρὰ χρέονται, καὶ πανηγύριος τὰς ἄγουσι καὶ θυσίας τὰς ἐπιτελεύουσιν. ἐρέω δὲ ὁκόσα καὶ περὶ τῶν τὸ ἱρὸν εἰσαμένων μυθολογέουσι, καὶ τὸν νηὸν ὅπως ἐγένετο. γράφω δὲ Ἀσσύριος ἐών, καὶ τῶν ἀπηγγέομαι τὰ μὲν αὐτοψίῃ ἔμαθον, τὰ δὲ παρὰ τῶν ἱρέων ἐδάην, ὁκόσα ἐόντα ἐμεῦ πρεσβύτερα ἐγὼ ἱστορέω.

2. Πρῶτοι μὲν ὦν ἀνθρώπων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Αἰγύπτιοι λέγονται θεῶν τε ἐν-νοίῃν λαβεῖν καὶ ἱρὰ εἴσασθαι καὶ τεμένεα καὶ πανηγύριος ἀποδέξαι. πρῶτοι δὲ καὶ οὐνόματα ἱρὰ ἔγνωσαν καὶ λόγους ἱροὺς ἔλεξαν. μετὰ δὲ οὐ πολλοσὶ χρόνῳ παρ' Αἰγυπτίων λόγον Ἀσσύριοι ἐς θεοὺς ἤκουσαν καὶ ἱρὰ καὶ νηοὺς ἤγειραν, ἐν τοῖσι καὶ ἀγάλματα ἔθεντο καὶ ζώανα ἐστήσαντο. 3. τὸ δὲ παλαιὸν καὶ παρ' Αἰγυπτίοισιν ἀξόανοι νηοὶ ἔσαν. καὶ ἔστιν ἱρὰ καὶ ἐν Συρίῃ οὐ παρὰ πολὺ τοῖς Αἰγυπτίοισιν ἰσοχρονέοντα, τῶν ἐγὼ πλεῖστα ὅπωπα · τό γε τοῦ Ἡρακλέος τὸ ἐν Τύρῳ, οὐ τούτου τοῦ Ἡρακλέος, τὸν Ἕλληνες ἀεῖδουσιν, ἀλλὰ τὸν ἐγὼ λέγω, πολλὸν ἀρχαιότερος, καὶ Τύριος ἥρως ἐστίν. 4. ἐνὶ δὲ καὶ ἄλλο ἱρὸν ἐν Φοινίκῃ μέγα, τὸ Σιδώνιοι ἔχουσιν, ὡς μὲν αὐτοὶ λέγουσιν, Ἀστάρτης ἐστίν · Ἀστάρτην δ' ἐγὼ δοκέω Σεληναῖν ἔμμεναι · ὡς δέ μοι τις τῶν ἱρέων ἀπηγγέετο, Εὐρώπης ἐστὶ τῆς Κάδμου ἀδελφεῆς. ταύτην δ' ἐοῦσαν Ἀγήνορος τοῦ βασιλῆος θυγατέρα, ἐπει-δὴ τε ἀφανὴς ἐγεγόνεεν, οἱ Φοίνικες τῷ νηῷ ἐτιμήσαντο καὶ λόγον ἱρὸν ἐπ' αὐτῇ ἔλεξαν, ὅτι ἐοῦσαν καλὴν Ζεὺς ἐπόθεε καὶ τὸ εἶδος εἰς ταῦρον ἀμειψάμενος ἦρπασε, καὶ μιν ἐς Κρήτην φέρων ἀπίκετο. τάδε μὲν καὶ τῶν ἄλλων Φοινίκων ἤκουον, καὶ τὸ νόμισμα, τῷ Σιδώνιοι χρέονται, τὴν Εὐρώπην ἐφεζομένην ἔχει τῷ ταύρῳ τῷ Δίῃ · τὸν δὲ νηὸν οὐκ ὁμολογέουσιν Εὐρώπης ἔμμεναι. 5. ἔχουσι δὲ καὶ ἄλλο Φοίνικες ἱρὸν, οὐκ Ἀσσύριον, ἀλλ' Αἰγύπτιον, τὸ ἐξ Ἥλιου πόλιος ἐς τὴν Φοινί-κην ἀπίκετο. ἐγὼ μὲν μιν οὐκ ὅπωπα, μέγα δὲ καὶ τότε καὶ ἀρχαῖόν ἐστιν. 6. εἶδον δὲ καὶ ἐν Βύβλῳ μέγα ἱρὸν Ἀφροδίτης Βυβλίδης, ἐν τῷ καὶ τὰ ὄργια ἐς Ἀδωνιν ἐπι-τελεύουσιν · ἐδάην δὲ καὶ τὰ ὄργια. λέγουσι γάρ δὴ ὦν τὸ ἔργον τὸ ἐς Ἀδωνιν ὑπὸ τοῦ συδὸς ἐν τῇ χώρῃ τῇ σφετέρῃ γενέσθαι καὶ μνήμην τοῦ πάθεος τύπτονται τε ἐκάστου ἔτεος καὶ θρηνέουσι καὶ τὰ ὄργια ἐπιτελεύουσιν καὶ σφίσι μέγала πένθεα ἀνὰ τὴν χώραν ἴστανται. ἐπεὰν δὲ ἀποτύφωνται τε καὶ ἀποκλαύσωνται, πρῶτα μὲν καταγίζουσι τῷ Ἀδωνίδι ὅπως ἐόντι νέκυι, μετὰ δὲ τῇ ἐτέρῃ ἡμέρῃ ζῶειν τέ μιν μυθολογέουσι καὶ ἐς τὸν ἡέρα πέμπουσι καὶ τὰς κεφαλὰς ξυρέονται ὅπως Αἰγύπ-τιοι ἀποθανόντος Ἄπιος. γυναικῶν δὲ ὁκόσαι οὐκ ἐθέλουσι ξυρέεσθαι, τοιήνδε ζημίην ἐκτελεύουσιν · ἐν μιῇ ἡμέρῃ ἐπὶ πρήσι τῆς ὥρης ἴστανται, ἡ δὲ ἀγορὴ μούνου-σι ξεῖνοισι παρακέεται καὶ ὁ μισθὸς ἐς τὴν Ἀφροδίτην θυσίῃ γίγνεται. 7. εἰσὶ δὲ ἔνιοι Βυβλίων, οἳ λέγουσι παρὰ σφίσι τεθάφθαι τὸν Ὅσιριν τὸν Αἰγύπτιον, καὶ τὰ πένθεα καὶ τὰ ὄργια οὐκ ἐς τὸν Ἀδωνιν, ἀλλ' ἐς τὸν Ὅσιριν πάντα πρήσσεσθαι. ἐρέω δὲ ὁκόθεν καὶ τάδε πιστὰ δοκέουσι. κεφαλὴ ἐκάστου ἔτεος ἐξ Αἰγύπτου ἐς τὴν Βύβλον ἀπικνέεται πλώουσα τὸν μεταξὺ πλόον ἐπτά ἡμερέων, καὶ μιν οἱ ἄνεμοι φορέουσι θεῇ ναυτιλίῃ · τρέπεται δὲ οὐδαμὰ, ἀλλ' ἐς μούννην τὴν Βύβλον ἀπικνέεται. καὶ ἔστι τὸ σύμπαν θωῦμα. καὶ τοῦτο ἐκάστου ἔτεος γίγνεται, τὸ καὶ

ἐμεῦ παρεόντος ἐν Βύβλῳ ἐγένετο · καὶ τὴν κεφαλὴν ἐθεησάμην Βυβλίνην. **8.** ἐνὶ δὲ καὶ ἄλλο θωῦμα ἐν τῇ χώρῃ τῇ Βυβλίνῃ, ποταμὸς ἐκ τοῦ Λιβάνου τοῦ οὖρεος ἐς τὴν ἄλα ἐκδιδοῖ · οὖνομα τῷ ποταμῷ ᾧ Ἀδωνις ἐπικέεται. ὁ δὲ ποταμὸς ἐκάστου ἔτεος αἰμάσσεται καὶ τὴν χροίην ὀλέσας ἐσπίπτει ἐς τὴν θάλασσαν καὶ φοινίσσει τὸ πολλὸν τοῦ πελάγεος καὶ σημαίνει τοῖς Βυβλίοις τὰ πένθηα. μυθέονται δὲ ὅτι ταύτησι τῇσιν ἡμέρησιν ὁ Ἀδωνις ἀνὰ τὸν Λίβανον τιτρώσκεται καὶ τὸ αἷμα ἐς τὸ ὕδωρ ἐρχόμενον ἀλλάσσει τὸν ποταμὸν καὶ τῷ ῥόφῳ τὴν ἐπωνυμίην διδοῖ. ταῦτα μὲν οἱ πολλοὶ λέγουσιν. ἐμοὶ δὲ τις ἀνὴρ Βύβλιος ἀληθέα δοκέων λέγειν ἐτέρην ἀπηγγέετο τοῦ πάθους αἰτίην. ἔλεγε δὲ ὧδε · ὁ Ἀδωνις ὁ ποταμὸς, ὦ ξεῖνε, διὰ τοῦ Λιβάνου ἔρχεται · ὁ δὲ Λίβανος κάρτα ξανθόγεός ἐστιν · ἄνεμοι ὧν τρηχέες ἐκείνησι τῇσιν ἡμέρησιν ἰστάμενοι τὴν γῆν τῷ ποταμῷ ἐπιφέρουσι ἐοῦσαν ἐς τὰ μάλιστα μιτῶδεα, ἢ δὲ γῆ μιν αἰμῶδεα τίθησι · καὶ τοῦδε τοῦ πάθους οὐ τὸ αἷμα, τὸ λέγουσιν, ἀλλ' ἡ χώρη αἰτίη. ὁ μὲν μοι Βύβλιος τοσαῦτα ἀπηγγέετο · εἰ δὲ ἀτρεκέως ταῦτα ἔλεγεν, ἐμοὶ μὲν δοκεῖ κάρτα θεῖη καὶ τοῦ ἀνέμου ἡ συντυχίη. **9.** ἀνέβην δὲ καὶ ἐς τὸν Λίβανον ἐκ Βύβλου, ὁδὸν ἡμέρης, πυθόμενος αὐτόθι ἀρχαῖον ἱρὸν Ἀφροδίτης ἔμμεναι, τὸ Κινύρης εἶσατο, καὶ εἶδον τὸ ἱρὸν καὶ ἀρχαῖον ἦν. τάδε μὲν ἐστὶ τὰ ἐν τῇ Συρίῃ ἀρχαῖα καὶ μεγάλα ἱρά. **10.** τοσοῦτων δὲ ἐόντων ἐμοὶ δοκεῖ οὐδὲν τῶν ἐν τῇ ἱρῇ πόλει μεῖζον ἔμμεναι οὐδὲ νηὸς ἄλλος ἀγιώτερος οὐδὲ χώρη ἄλλη ἱροτέρη. ἐνὶ δὲ καὶ ἔργα ἐν αὐτῷ πολυτελέα καὶ ἀρχαῖα ἀναθήματα καὶ πολλὰ θωύματα καὶ ξόανα θεοπρεπέα, καὶ θεοὶ δὲ κάρτα αὐτοῖσιν ἐμφανέες · ἰδρώει γὰρ δὴ ὧν παρὰ σφίσι τὰ ξόανα καὶ κινέεται καὶ χρησιμηγορεῖ · καὶ βοή δὲ πολλάκις ἐγένετο ἐν τῷ νηῷ κλεισθέντος τοῦ ἱεροῦ, καὶ πολλοὶ ἤκουσαν. ναὶ μὴν καὶ ὄλβου πέρι ἐν τοῖσιν ἐγὼ οἶδα πρῶτόν ἐστι · πολλὰ γὰρ αὐτοῖσιν ἀπικνέεται χρήματα ἐκ τε Ἀραβίης καὶ Φοινίκων καὶ Βαβυλωνίων καὶ ἄλλα ἐκ Καππαδοκίης, τὰ δὲ καὶ Κίλικες φέρουσι, τὰ δὲ Ἀσσύριοι. εἶδον δὲ ἐγὼ καὶ τὰ ἐν τῷ νηῷ λάθρῃ ἀποκέαται, ἐσθῆτα πολλὴν καὶ ἄλλα ὀκόσα ἐς ἄργυρον ἢ ἐς χρυσὸν ἀποκέκριται · ὅρται μὲν γὰρ καὶ πανηγύριες οὐδαμοῖσιν ἄλλοισιν ἀνθρώπων τοσαῖδε ἀποδεδέχαται. **11.** ἱστοροέοντι δὲ μοι ἐτέων πέρι, ὀκόσα τῷ ἱερῷ ἐστὶ, καὶ τὴν θεὸν αὐτοὶ ἦντινα δοκέουσι, πολλοὶ λόγοι ἐλέγοντο, τῶν οἱ μὲν ἱροί, οἱ δὲ ἐμφανέες, οἱ δὲ κάρτα μυθώδεις, καὶ ἄλλοι βάρβαροι, οἱ μὲν τοῖσιν Ἑλλήσιν ὁμολογέοντες, τοὺς ἐγὼ πάντας μὲν ἔρέω, δέχομαι δὲ οὐδαμὰ. **12.** οἱ μὲν ὧν πολλοὶ Δευκαλίωνα τὸν Σισύθεα τὸ ἱρὸν εἶσασθαι λέγουσι, τοῦτον Δευκαλίωνα, ἐπὶ τοῦ τὸ πολλὸν ὕδωρ ἐγένετο. Δευκαλίωνος δὲ πέρι λόγον ἐν Ἑλλήσιν ἤκουσα, τὸν Ἑλληνες ἐπ' αὐτῷ λέγουσιν. ὁ δὲ μῦθος ὧδε ἔχει · ἦδε ἡ γενεὴ οἱ νῦν ἄνθρωποι οὐ πρῶτοι ἐγένοντο, ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἡ γενεὴ πάντες ὤλοντο. οὗτοι δὲ γένεος τοῦ δευτέρου εἰσί, τὸ αὐτὶς ἐκ Δευκαλίωνος ἐς πληθὺν ἀπίκητο. ἐκείνων δὲ πέρι τῶν ἀνθρώπων τάδε μυθέονται · ὑβριστὰ κάρτα ἐόντες ἀθέμιστα ἔργα ἔπρησσαν, οὔτε γὰρ ὀρκια ἐφύλασσαν οὔτε ξείνους ἐδέχοντο οὔτε ἰκετέων ἠνείχοντο, ἀντ' ὧν σφίσιν ἡ μεγάλη συμφορὴ ἀπίκητο. αὐτίκα ἡ γῆ πολλὸν ὕδωρ ἐκδιδοῖ καὶ ὄμβροι μεγάλοι ἐγένοντο καὶ οἱ ποταμοὶ κατέβησαν μέζονες καὶ ἡ θάλασσα ἐπὶ πολλὸν ἀνέβη, ἐς δὲ πάντα ὕδωρ ἐγένοντο καὶ πάντες ὤλοντο, Δευκαλίων δὲ μοῦνος ἀνθρώπων ἐλίπετο ἐς γενεὴν δευτέραν εὐβουλίης τε καὶ τοῦ εὐσεβέος εἵνεκα. ἡ δὲ οἱ σωτηρίῃ ἦδε ἐγένετο · λάρνακα μεγάλην, τὴν αὐτὸς εἶχεν, ἐς ταύτην ἐσβιβάσας παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ἐωυτοῦ ἐσέβη · ἐσβαινόντι δὲ οἱ ἀπίκοντο σύες καὶ ἵπποι καὶ λεόντων

γένεα καὶ ὄφεις καὶ ἄλλα ὁκόσα ἐν γῇ νέμονται, πάντα ἐς ζεύγεα. ὁ δὲ πάντα ἐδέχετο, καὶ μιν οὐκ ἐσίνοντο, ἀλλὰ σφίσι μεγάλη διόθεν φιλίη ἐγένετο. καὶ ἐν μιῇ λάρνακι πάντες ἔπλευσαν, ἔστε τὸ ὕδωρ ἐπεκράτεε. τὰ μὲν Δευκαλίωνος περὶ Ἑλλήνες ιστορέουσι. **13.** τὸ δὲ ἀπὸ τούτου λέγεται λόγος ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἱρῇ πόλει μεγάλως ἄξιος θωυμάσαι, ὅτι ἐν τῇ σφετέρῃ χώρῃ χάσμα μέγα ἐγένετο καὶ τὸ σύμπαν ὕδωρ κατεδέξατο · Δευκαλίων δέ, ἐπεὶ τάδε ἐγένετο, βωμούς τε ἔθετο καὶ νηὸν ἐπὶ τῷ χάσματι Ἦρης ἅγιον ἐστήσατο. ἐγὼ δὲ καὶ τὸ χάσμα εἶδον, καὶ ἔστιν ὑπὸ τῷ νηῷ κάρτα μικρόν. εἰ μὲν ὦν πάλαι καὶ μέγα ἐὼν νῦν τοιόνδε ἐγένετο, οὐκ οἶδα · τὸ δὲ ἐγὼ εἶδον, μικρόν ἐστι. σῆμα δὲ τῆς ἱστορίας τόδε πρήσσουσι · δις ἐκάστου ἔτεος ἐκ θαλάσσης ὕδωρ ἐς τὸν νηὸν ἀπικνέεται. φέρουσι δὲ οὐκ ἱρέες μῦνον, ἀλλὰ πᾶσα Συρίη καὶ Ἀραβίη, καὶ πέρηθεν τοῦ Εὐφρήτεω πολλοὶ ἄνθρωποι ἐς θάλασσαν ἔρχονται καὶ πάντες ὕδωρ φέρουσι, τὸ πρῶτα μὲν ἐν τῷ νηῷ ἐκχέουσι, μετὰ δὲ ἐς τὸ χάσμα κατέρχεται, καὶ δέχεται τὸ χάσμα μικρόν ἐὼν ὕδατος χρῆμα πολλόν. τὰ δὲ ποιέοντες Δευκαλίωνα ἐν τῷ ἱρῷ τόνδε νόμον θέσθαι λέγουσι συμφορῆς τε καὶ εὐεργεσίας μνῆμα ἔμμεναι. ὁ μὲν ὦν ἀρχαῖος αὐτοῖσι λόγος ἀμφὶ τοῦ ἱεροῦ τοιόσδε ἐστί. **14.** ἄλλοι δὲ Σεμίραμιν τὴν Βαβυλωνίην, τῆς δὴ πολλὰ ἔργα ἐν τῇ Ἀσίῃ ἐστί, ταύτην καὶ τόδε τὸ ἔδος εἶσασθαι νομίζουσιν, οὐκ Ἦρην δὲ εἶσασθαι, ἀλλὰ μητρί ἑωυτῆς, τῆς Δερκετῶ οὔνομα. Δερκετοῦς δὲ εἶδος ἐν Φοινίκῃ ἐθεησάμην, θέημα ξένον · ἡμισέη μὲν γυνή, τὸ δὲ ὁκόσον ἐκ μηρῶν ἐς ἄκρους πόδας ἰχθύος οὐρὴ ἀποτείνεται. ἡ δὲ ἐν τῇ ἱρῇ πόλει πᾶσα γυνή ἐστι. πίστις δὲ τοῦ λόγου αὐτοῖσι κάρτα ἐμφανέες · ἰχθύας χρῆμα ἱρὸν νομίζουσι καὶ οὐκοτε ἰχθύων ψάουσι, καὶ ὄρνιθας τοὺς μὲν ἄλλους σιτέονται, περιστερὴν δὲ μούνην οὐ σιτέονται, ἀλλὰ σφίσιν ἥδε ἱρή. τὰ δὲ γινόμενα δοκέει αὐτοῖσι ποιέεσθαι Δερκετοῦς καὶ Σεμιράμιος εἵνεκα, τὸ μὲν, ὅτι Δερκετῶ μορφὴν ἰχθύος ἔχει, τὸ δέ, ὅτι τὸ Σεμιράμιος τέλος ἐς περιστερὴν ἀπίκετο. ἀλλ' ἐγὼ τὸν μὲν νηὸν ὅτι Σεμιράμιος ἔργον ἐστί, τάχα κου δέξομαι · Δερκετοῦς δὲ τὸ ἱρὸν ἔμμεναι οὐδαμὰ πείθομαι, ἐπεὶ καὶ παρ' Αἰγυπτίων ἐνίοισιν ἰχθύας οὐ σιτέονται, καὶ τάδε οὐ Δερκετοῖ χαρίζονται. **15.** ἔστι δὲ καὶ ἄλλος λόγος ἱρός, τὸν ἐγὼ σοφοῦ ἀνδρὸς ἤκουσα, ὅτι ἡ μὲν θεὴ Ῥέη ἐστί, τὸ δὲ ἱρὸν Ἄττεω ποίημα. Ἄττης δὲ γένος μὲν Λυδὸς ἦν, πρῶτος δὲ τὰ ὄργια τὰ ἐς Ῥέην ἐδιδάξατο. καὶ τὰ Φρύγες καὶ Λυδοὶ καὶ Σαμόθρακες ἐπιτελέουσιν, Ἄττεω πάντα ἔμαθον · ὥς γάρ μιν ἡ Ῥέη ἔτεμε, βίου μὲν ἀνδρῆς ἀπεπαύσατο, μορφὴν δὲ θηλέην ἡμίψατο καὶ ἐσθῆτα γυναικῆν ἐνεδύσατο καὶ ἐς πᾶσαν γῆν φοιτέων ὄργιά τε ἐπετέλεε καὶ τὰ ἔπαθεν ἀπηγέετο καὶ Ῥέην ἤειδεν. ἐν τοῖσι καὶ ἐς Συρίην ἀπίκετο. ὥς δὲ οἱ πέρην Εὐφρήτεω ἄνθρωποι οὔτε αὐτὸν οὔτε ὄργια ἐδέχοντο, ἐν τῷδε τῷ χώρῳ τὸ ἱρὸν ἐποιήσατο. σημήια δέ · ἡ θεὸς τὰ πολλὰ ἐς Ῥέην ἐπικνέεται. λέοντες γάρ μιν φέρουσι καὶ τύμπανον ἔχει καὶ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πυργοφορεῖ, ὁκοίην Ῥέην Λυδοὶ ποιέουσιν. ἔλεγε δὲ καὶ Γάλλων περὶ, οἳ εἰσιν ἐν τῷ ἱρῷ, ὅτι Γάλλοι Ἦρην μὲν οὐδαμὰ, Ῥέην δὲ τέμνονται καὶ Ἄττεα μιμέονται. τὰ δέ μοι εὐπρεπέα μὲν δοκέει ἔμμεναι, ἀληθέα δὲ οὐ · ἐπεὶ καὶ τῆς τομῆς ἄλλην αἰτίην ἤκουσα πολλὸν πιστοτέρην. **16.** ἀνδάνει δέ μοι τὰ λέγουσι τοῦ ἱεροῦ περὶ τοῖσιν Ἑλλήσιν τὰ πολλὰ ὁμολογέοντες, τὴν μὲν θεὸν Ἦρην δοκέοντες, τὸ δ' ἔργον Διονύσου τοῦ Σεμέλης ποίημα · καὶ γὰρ δὴ Διόνυσος ἐς Συρίην ἀπίκετο κείνην ὁδὸν τὴν ἥλθεν ἐπ' Αἰθιοπίην. καὶ ἔστι πολλὰ ἐν τῷ ἱρῷ Διονύσου ποιητέω σήματα, ἐν τοῖσι καὶ ἐσθῆτες βάρβαροι καὶ λίθοι Ἰνδοὶ

καὶ ἐλεφάντων κέρα, τὰ Διόνυσος ἐξ Αἰθιοπῶν ἤνεικε, καὶ φαλλοὶ δὲ ἐστᾶσιν ἐν τοῖσι προφυλαίοισι δύο κάρτα μεγάλοι, ἐπὶ τῶν ἐπίγραμμα τοιόνδε ἐπιγέγραπται, „τούσδε φαλλοὺς Διόνυσος Ἥρῃ μητριῇ ἀνέθηκα.“

Ἐμοὶ μὲν νυν καὶ τάδε ἀρκέει. ἐρέω δὲ καὶ ἄλλ' ὅ τι ἐστὶν ἐν τῷ νηῷ Διονύσου ὄργιον. φαλλοὺς Ἕλληνες Διονύσῳ ἐγείρουσιν, ἐπὶ τῶν καὶ τοιόνδε τι φέρουσιν, ἄνδρας μικροὺς ἐκ ξύλου πεπονημένους, μεγάλα αἰδοῖα ἔχοντας · καλέονται δὲ τάδε νευρόσπαστα. ἔστι δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ ἱρῷ, ἐν δεξιῇ τοῦ νηοῦ κάθηται σμι-  
κρὸς ἀνὴρ χάλκεος ἔχων αἰδοῖον μέγα. **17.** τοσάδε μὲν ἀμφὶ τῶν οἰκιστέων τοῦ ἱεροῦ μυθολογέουσιν. ἦδη δὲ ἐρέω καὶ τοῦ νηοῦ περὶ θεοῦ τὸ ὅπως ἐγένετο καὶ ὅστις μιν ἐποίησατο. λέγουσι τὸν νηὸν τὸν νῦν ἐόντα μὴ ἔμμεναι τὸν τὴν ἀρχὴν γεγεννημένον, ἀλλ' ἐκείνον μὲν κατενεχθῆναι χρόνῳ ὕστερον, τὸν δὲ νῦν ἐόντα Στρατονίχης ἔμμεναι ποίημα, γυναικὸς τοῦ Ἀσσυρίων βασιλῆος. δοκέει δέ μοι ἡ Στρατονίκη ἐκείνη ἔμμεναι, τῆς ὁ πρόγονος ἡρήσατο, τὸν ἡλεγξε τοῦ ἱητροῦ ἐπινοίῃ · ὥς γάρ μιν ἡ συμφορὴ κατέλαβεν, ἀμηχανέων τῷ κακῷ αἰσχυρῷ δοκέοντι κατ' ἡσυχίην ἐνόσσειν. ἔκειτο δὲ ἀλγέων οὐδέν, καὶ οἱ ἢ τε χροίῃ πᾶμπαν ἐτρέπετο καὶ τὸ σῶμα δι' ἡμέρης ἐμαραίνετο. ὁ δὲ ἱητρὸς ὡς εἶδε μιν ἐς οὐδὲν ἐμφανὲς ἀρρωστέοντα, ἔγνω τὴν νοῦσον ἔρωτα ἔμμεναι. ἔρωτος δὲ ἀφανέος πολλὰ σημήια, ὀφθαλμοὶ τε ἀσθενέες καὶ φωνὴ καὶ χροίῃ καὶ δάκρυα. μαθὼν δὲ ταῦτα ἐποίησε · χειρὶ μὲν τῇ δεξιῇ ἔχε τοῦ νεηνίσκου τὴν καρδίην, ἐκάλεσε δὲ τοὺς ἀνὰ τὴν οἰκίην πάντας · ὁ δὲ τῶν μὲν ἄλλων ἐσιόντων πάντων ἐν ἡρεμίῃ μεγάλῃ ἦν, ὡς δὲ ἡ μητριῇ ἀπύκετο, τὴν τε χροίην ἡλλάξατο καὶ ἰδρώειν ἄρξατο καὶ τρόμῳ ἔχετο καὶ ἡ καρδίῃ ἀνεπάλλετο · τὰ δὲ γιγνόμενα ἐμφανέα τῷ ἱητρὶ τὸν ἔρωτα ἐποίησε. **18.** καὶ μιν ὧδε ἰήσατο · καλέσας τοῦ νεηνίσκου τὸν πατέρα κάρτα ὀρρωδέοντα, Ἦδε ἡ νοῦσος, ἔφη, τὴν ὁ παῖς ὧδε ἀρρωστέει, οὐ νοῦσός ἐστιν, ἀλλὰ ἀδικίη · ὧδε γάρ τοι ἀλγέει μὲν οὐδέν, ἔρωτος δὲ μιν καὶ φρενοβλαβείῃ ἔχει. ἐπιθυμείει δὲ τῶν οὐδαμὰ τεύξεται, φιλέων γυναῖκα ἐμήν, τὴν ἐγὼ οὕτι μετήσομαι. ὁ μὲν ὦν τοιάδε σοφίῃ ἐψεύδετο. ὁ δὲ αὐτίκα ἐλίσσετο, Πρὸς τε σοφίης καὶ ἱητρικῆς μή μοι παῖδα ὀλέσης · οὐ γὰρ ἐθέλων ταύτῃ συμφορῇ ἔσχετο, ἀλλὰ οἱ ἡ νοῦσος ἀκουσίῃ. τῷ σὺ μηδαμὰ ζηλοτυπέων πένθος ἐγείρει πάσῃ βασιλῆϊ μὴδὲ ἱητρὸς ἐὼν φθόνον προξενέειν ἱητρικῇ. ὁ μὲν ὧδε ἀγνώως ἐὼν ἐδέετο. ὁ δὲ μιν αὖτις ἀμείβετο, Ἀνόσια σπεύδεις γάμον ἐμὸν ἀπαιρέόμενος ἡδὲ ἱητρὸν ἄνδρα βιώμενος. σὺ δὲ κῶς ἂν αὐτὸς ἔπρηξας, εἴ τοι σὴν γυναῖκα ἐπόθειεν, ἐμεῦ τάδε δεόμενος ; ὁ δὲ πρὸς τάδε ἔλεγεν ὡς οὐδ' αὐτὸς ἂν κοτε γυναικὸς ἐφείσατο οὐδὲ παιδὶ σωτηρίας ἐφθόνηεν, εἰ καὶ οἱ μητριῆς ἐπεθύμειεν · οὐ γὰρ ὁμοίην συμφορὴν ἔμμεναι γαμετὴν ἢ παῖδα ὀλέσαι. ὡς δὲ τάδε ὁ ἱητρὸς ἤκουσε, Τί τοι, ἔφη, ἐμὲ λίσσεαι ; καὶ γάρ τοι σὴν γυναῖκα ποθέει · τὰ δὲ ἔλεγον ἐγώ, πάντα ἔην ψεύδεα. πείθεται μὲν τουτέοισι, καὶ τῷ μὲν παιδὶ λείπει καὶ γυναῖκα καὶ βασιλῆϊν, αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Βαβυλωνίην χώραν ἀπύκετο καὶ πόλιν ἐπὶ τῷ Εὐφρήτῃ ἐπώνυμον ἐωυτοῦ ἐποίησατο, ἐνθα οἱ καὶ ἡ τελευταῖα ἐγένετο. ὧδε μὲν ὁ ἱητρὸς ἔρωτα ἔγνω τε καὶ ἰήσατο. **19.** ἦδε δὴ ὦν ἡ Στρατονίκη ἔτι τῷ προτέρῳ ἀνδρὶ συνοικέουσα ὄναρ τοιόνδε ἐθεήσατο, ὥς μιν ἡ Ἥρῃ ἐκέλευεν ἐγείραι οἱ τὸν ἐν τῇ ἱρῇ πόλει νηὸν, εἰ δὲ ἀπειθεῖοι, πολλὰ οἱ καὶ κακὰ ἀπέειπεν. ἡ δὲ τὰ μὲν πρῶτα οὐδεμίῃν ὥρην ἐποιέετο, μετὰ δὲ ὡς μιν μεγάλη νοῦσος ἔλαβε, τῷ τε ἀνδρὶ τὴν ὄψιν ἀπηγῆσατο καὶ τὴν Ἥρην ἰλάσκετο καὶ στήσειν τὸν νηὸν ὑπεδέξατο. καὶ αὐτίκα ὑγιέα γενομένην ὁ ἀνὴρ ἐς τὴν ἱρὴν

πόλιν ἔπεμπε, σὺν δὲ οἱ καὶ χρήματα καὶ στρατιὴν πολλήν, τοὺς μὲν οἰκοδομέειν, τοὺς δὲ καὶ τοῦ ἀσφαλέος εἵνεκα · καλέσας δὲ τινὰ τῶν ἐωυτοῦ φίλων, νεηνίην κάρτα καλόν, τῷ οὖνομα ἦν Κομβάβος, Ἐγὼ τοι, ἔφη, ὦ Κομβάβε, ἐσθλὸν ἐόντα φιλέω τε μάλιστα φίλων ἐμῶν καὶ πάμπαν ἐπαινέω σοφίης τε καὶ εὐνοίης τῆς ἐς ἡμέας, τὴν δὴ ἐπεδέξαο · νῦν δέ μοι χρειῶ μεγάλης πίστιος, τῷ σε θέλω γυναικὶ ἐμῇ ἐσπόμενον ἔργον τέ μοι ἐπιτελέσαι καὶ ἱρὰ τελέσαι καὶ στρατιῆς ἐπικρατέειν · σοὶ δὲ ἀπικομένῳ ἐξ ἡμέων τιμὴ μεγάλη ἔσσεται. πρὸς δὲ τάδε ὁ Κομβάβος αὐτίκα λίσσετο πολλὰ λιπαρέων μὴ μιν ἐκπέμπειν μηδὲ πιστεύειν οἱ τὰ πολλὸν ἐωυτοῦ μέζονα χρήματα καὶ γυναῖκα καὶ ἔργον ἱρόν · τὰ δὲ ὀρρώδεε μὴ κοτέ οἱ ζηλοτυπὴ χρόνῳ ὑστέρῳ ἐς τὴν Στρατονίκην γένοιτο, τὴν μοῦνος ἀπάξειν ἐμελλεν. **20.** ὥς δὲ οὐδαμὰ ἐπείθετο, ὁ δὲ ἱκεσίης δευτέρης ἄπτεται δοῦναι οἱ χρόνον ἐπτὰ ἡμερέων, μετὰ δὲ ἀποστεῖλαι μιν τελέσαντά τι τῶν μάλιστα ἐδέετο. τυχὼν δὲ ῥηιδίως ἐς τὸν ἐωυτοῦ οἶκον ἀπικνέεται καὶ πεσὼν χαμᾶζε τοιάδε ὠδύρετο · ὦ δαίλειος, τί μοι ταύτης τῆς πίστιος ; τί δέ μοι ὁδοῦ, τῆς τέλος ἤδη δέρκομαι ; νέος μὲν ἐγὼ καὶ γυναικὶ καλῇ ἔψομαι. τὸ δέ μοι μεγάλη συμφορὴ ἔσσεται, εἰ μὴ ἔγωγε πᾶσαν αἰτίην κακοῦ ἀποθήσομαι. τῷ με χρῆν μέγα ἔργον ἀποτελέσαι, τό μοι πάντα φόβον ἰήσεται. τάδε εἰπὼν ἀτελέα ἐωυτὸν ἐποίησε, καὶ ταμῶν τὰ αἰδοῖα ἐς ἀγγήιον μικρὸν κατέθετο σμύρνη τε ἅμα καὶ μέλιτι καὶ ἄλλοισι θυώμασι καὶ ἔπειτα σφρηγίδι τὴν ἐφόρει σημειάμενος τὸ τρῶμα ἱῆτο. μετὰ δὲ ὥς μιν ὁδοιπορέειν ἐδόκεεν, ἀπικόμενος ἐς τὸν βασιλῆα πολλῶν παρεόντων διδοῖ τε ἅμα τὸ ἀγγήιον καὶ λέγει ὧδε · ὦ δέσποτα, τόδε μοι μέγα κειμήλιον ἐν τοῖσιν οἰκῆοισιν ἀπεκέετο, τὸ ἐγὼ κάρτα ἐπόθεον · νῦν δὲ ἐπεὶ μεγάλην ὁδὸν ἔρχομαι, παρὰ σοὶ τόδε θήσομαι. σὺ δέ μοι ἀσφαλέως ἔχειν · τόδε γάρ μοι χρυσοῦ βέλτερον, τόδε μοι ψυχῆς ἐμῆς ἀντάξιον. εὖτ' ἂν δὲ ἀπίκωμαι, σῶον αὖτις ἀποίσομαι. ὁ δὲ δεξάμενος ἐτέρῃ σφρηγίδι ἐσημαίνετο καὶ τοῖσι ταμίησι φρουρέειν ἐνετείλατο. **21.** Κομβάβος μὲν νυν τὸ ἀπὸ τοῦδε ἀσφαλέα ὁδὸν ἤνυσεν · ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὴν ἱρὴν πόλιν σπουδῇ τὸν νηὸν οἰκοδόμεον καὶ σφίσι τρία ἔτεα ἐν τῷ ἔργῳ ἐξεγένετο, ἐν τοῖσιν ἀπέβαινε τάπερ ὁ Κομβάβος ὀρρώδεεν · ἡ Στρατονίκη γὰρ χρόνον ἐπὶ πολλὸν συνόντα μιν ποθέειν ἄρχετο, μετὰ δὲ οἱ καὶ κάρτα ἐπεμήνατο. καὶ λέγουσιν οἱ ἐν τῇ ἱρῇ πόλει τὴν Ἥρην τουτέων αἰτίην ἐθέλουσιν γενέσθαι, Κομβάβον ἐσθλὸν μὲν ἐόντα λαθέειν μηδαμὰ, Στρατονίκην δὲ τίσασθαι, ὅτι οὐ ῥηιδίως τὸν νηὸν ὑπέσχετο. **22.** ἡ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ἐσωφρόνεις καὶ τὴν νοῦσον ἔκρυπτεν, ὥς δὲ οἱ τὸ κακὸν μέζον ἡσυχίης ἐγένετο, ἐς ἐμφανὲς ἐτρύχετο κλαίεσκέ τε δι' ἡμέρης καὶ Κομβάβον ἀνεκαλέετο καὶ οἱ πάντα Κομβάβος ἦν. τέλος δὲ ἀμηχανέουσα τῇ συμφορῇ εὐπρεπέα ἱκεσίην ἐδίζητο. ἄλλῳ μὲν ὦν τὸν ἔρωτα ὁμολογέειν ἐφυλάσσετο, αὐτὴ δὲ ἐπιχειρέειν αἰδέετο. ἐπινοεῖ ὦν τοιάδε, οἶνω ἐωυτὴν μεθύσασα ἐς λόγους οἱ ἐλθεῖν · ἅμα δὲ οἶνω ἐσιόντι παρρησίῃ τε ἐσέρχεται καὶ ἡ ἀποτυχίῃ οὐ κάρτα αἰσχυρή, ἀλλὰ τῶν πρησσομένων ἕκαστα ἐς ἀγνοίην ἀναχωρεῖ. ὥς δὲ οἱ ἐδόκεε, καὶ ἐποίησε ταῦτα. καὶ ἐπεὶ ἐκ δείπνου ἐγένοντο, ἀπικομένη ἐς τὰ οἰκῆα, ἐν τοῖσι Κομβάβος αὐλίζετο, λίσσετό τε καὶ γούνων ἄπτετο καὶ τὸν ἔρωτα ὁμολόγηεν · ὁ δὲ τὸν τε λόγον ἀπηνέως ἀπεδέχετο καὶ τὸ ἔργον ἀναίνετο καὶ οἱ τὴν μέθην ἐνεκάλεεν. ἀπειλούσης δὲ μέγα τι κακὸν ἐωυτὴν ἐργάσασθαι, δείσας πάντα οἱ λόγον ἔφηνε καὶ πᾶσαν τὴν ἐωυτοῦ πάθην ἀπηγγέσατο καὶ τὸ ἔργον ἐς ἐμφανὲς ἦνεικεν. ἰδοῦσα δὲ ἡ Στρατονίκη τὰ οὐκοτε ἔλπετο, μανίης μὲν ἐκείνης ἔσχετο,

ἔρωτος δὲ οὐδαμὰ ἐλήθητο, ἀλλὰ πάντα οἱ συνεοῦσα ταύτην παραμυθίην ἐποιέετο ἔρωτος ἀπρήκτοιο. ἔστιν ὁ ἔρωσ οὗτος ἐν τῇ ἱρῇ πόλει καὶ ἔτι νῦν γίγνεται · γυναῖκες Γάλλων ἐπιθυμέουσιν καὶ γυναῖξί Γάλλοι ἐπιμαίνονται, ζηλοτυπεί δὲ οὐδεὶς, ἀλλὰ σφίσι τὸ χρῆμα κάρτα ἱρὸν νομίζεται. **23.** τὰ δ' ὦν ἐν τῇ ἱρῇ πόλει ἀμφὶ τὴν Στρατονίκην οὐδαμὰ τὸν βασιλῆα λέληθεν, ἀλλὰ πολλοὶ ἀπικνεόμενοι κατηγόρεον καὶ τὰ γιγνόμενα ἀπηγόρευον. ἐπὶ τοῖσι περιαλγέων ἐξ ἀτελέος τοῦ ἔργου Κομβάβον μετεκάλεεν. ἄλλοι δὲ λέγουσι λόγον οὕτι ἀληθέα, τὴν Στρατονίκην, ἐπειδὴ ἀπέτυχε τῶν ἐδέετο, αὐτὴν γράψασαν ἐς τὸν ἄνδρα τοῦ Κομβάβου κατηγόρειν πείρην οἱ ἐπικαλέουσιν, καὶ τὸ Ἑλληνες Σθeneβοίης πέρι λέγουσι καὶ Φαίδρης τῆς Κνωσσίας, ταυτὶ καὶ Ἀσσύριοι ἐς Στρατονίκην μυθολογέουσιν. ἐγὼ μὲν νυν οὕτε Σθeneβοίην πείθομαι οὕτε Φαίδρην τοιάδε ἐπιτελέσαι, εἰ τὸν Ἱππόλυτον ἀτρεκέως ἐπόθεε Φαίδρη. ἀλλὰ τὰ μὲν ἐχέτω ὅπως καὶ ἐγένετο. **24.** ὥς δὲ ἡ ἀγγελίη ἐς τὴν ἱρὴν πόλιν ἀπίκετο ἔγνω τε ὁ Κομβάβος τὴν αἰτίην, θαρσέων τε ἦεν, ὅτι οἱ ἡ ἀπολογίῃ οἴκοι ἐλείπετο, καὶ μιν ἐλθόντα ὁ βασιλεὺς αὐτίκα μὲν ἔδρσε τε καὶ ἐν φρουρῇ ἔχε. μετὰ δὲ παρρόντων οἱ τῶν φίλων, οἳ καὶ τότε πεμπομένῳ τῷ Κομβάβῳ παρεγένοντο, παραγαγὼν ἐς μέσον κατηγόρειν ἄρχετο καὶ οἱ μοιχήν τε καὶ ἀκολασίην προῦφερε · κάρτα δὲ δεινοπαθέων πίστιν τε καὶ φιλίην ἀνεκαλέετο λέγων τρισσὰ Κομβάβον ἀδικεῖν μοιχόν τε ἐόντα καὶ ἐς πίστιν ὑβρίσαντα καὶ ἐς θεὸν ἀσεβέοντα, τῆς ἐν τῷ ἔργῳ τοιάδε ἔπρηξε · πολλοὶ δὲ παρεστεῶτες ἤλεγχον, ὅτι ἀναφανδὸν σφέας ἀλλήλοισι συνεόντας εἶδον. πᾶσι δὲ τέλος ἐδόκεεν αὐτίκα θνήσκειν Κομβάβον θανάτου ἄξια ἐργασμένον. **25.** ὁ δὲ τέως μὲν ἔστηκε λέγων οὐδέν · ἐπεὶ δὲ ἦδη ἐς τὸν φόνον ἤγετο, φθέγγατό τε καὶ τὸ κειμήλιον αἴτεε λέγων, ὥς ἀναιρέει μιν οὐκ ὕβριος οὐδὲ γάμων εἵνεκα, ἀλλ' ἐκείνων ἐπιθυμέων, τὰ οἱ ἀπιὼν παρεθήκατο. πρὸς τὰδε ὁ βασιλεὺς καλέσας τὸν ταμίην ἐκέλευεν ἐνεῖναι τὰ οἱ φρουρέειν ἔδωκεν · ὥς δὲ ἦναικε, λύσας τὴν σφρηγίδα ὁ Κομβάβος τὰ τε ἐνεόντα ἐπέδειξε καὶ ἐωυτὸν ὁκοῖα ἐπεπόνθηεν, ἔλεξέ τε, Ὡ βασιλεῦ, τὰδε τοι ἐγὼ ὀρωδέων, εὐτέ με ταύτην ὁδὸν ἔπεμπες, ἀέκων ἦμι, καὶ ἐπεὶ με ἀναγκαίῃ μεγάλῃ ἐκ σέο κατέλαβε, τοιάδε ἐπετέλεσα, ἐσθλὰ μὲν ἐς δεσπότεα, ἐμοὶ δὲ οὐκ εὐτυχέα · τοιόσδε μέντοι ἐὼν ἄνδρὸς ἐπ' ἀδικίην ἐγκαλέομαι. ὁ δὲ πρὸς τὰδε ἀμβώσας περιέβαλέ τέ μιν καὶ δακρύων ἅμα ἔλεγεν, Ὡ Κομβάβε, τί μέγα κακὸν εἰργάσασο ; τί δὲ σεωυτὸν οὕτω ἀεικέλιον ἔργον μοῦνος ἀνδρῶν ἔπρηξας ; τὰ οὐ πάμπαν ἐπαινέω, ὦ σχέτλιε, ὃς τοιάδε ἔτλης, οἷα μήτε σὲ παθέειν μήτε ἐμὲ ιδέσθαι ὥφελεν · οὐ γάρ μοι ταύτης ἀπολογίης ἔδωκεν. ἀλλ' ἐπεὶ δαίμων τοιάδε ἤθελε, πρῶτα μὲν σοι τίσις ἐξ ἡμέων ἔσσειται, αὐτέων συκοφαντέων ὁ θάνατος, μετὰ δὲ μεγάλη δωρεὴ ἀπίζεται χρυσός τε πολλὸς καὶ ἄργυρος ἅπλετος καὶ ἐσθῆτες Ἀσσύρια καὶ ἵπποι βασιλῆμοι. ἀπίξαι δὲ παρ' ἡμέας ἄνευ ἐσαγγελέος οὐδέ τις ἀπέρξει σε ἡμετέρης ὄψιος, οὐδ' ἦν γυναικὶ ἅμα εὐνάζωμαι. τὰδε εἶπέ τε ἅμα καὶ ἐποίησε · καὶ οἱ μὲν αὐτίκα ἐς φόνον ἤγοντο, τῷ δὲ τὰ δῶρα ἐδίδοτο καὶ ἡ φιλή μέζων ἐγεγόνεεν. ἐδόκεε δὲ οὐδεὶς ἔτι Ἀσσυρίων Κομβάβῳ σοφίην καὶ εὐδαιμονίην εἶκελος. **26.** μετὰ δὲ αἰτησάμενος ἐκτελέσαι τὰ λείποντα τῷ νηῷ — ἀτελέα γάρ μιν ἀπολελοίπεεν — αὐτὶς ἐπέμπετο, καὶ τὸν τε νηὸν ἐξετέλεσε καὶ τὸ λοιπὸν αὐτοῦ ἔμενεν. ἔδωκε δὲ οἱ βασιλεὺς ἀρετῆς τε καὶ εὐεργεσίας εἵνεκα ἐν τῷ ἱρῷ ἐστάναι χάλκεον · καὶ ἔτι ἐς τιμὴν ἐν τῷ ἱρῷ Κομβάβος χάλκεος Ἑρμοκλέους τοῦ Ῥοδίου ποίημα μορφὴν μὲν ὁκοῖα γυνή, ἐσθῆτα δὲ ἀνδρικήν ἔχει.

λέγεται δὲ τῶν φίλων τοὺς μάλιστα οἱ εὐνοέοντας ἐς παραμυθίην τοῦ πάθους κοινωνωμένην ἐλέσθαι τῆς συμφορῆς · ἔτεμον γὰρ ἑωυτοὺς καὶ δίκαιαν τὴν αὐτὴν ἐκείνῳ δαιτέοντο. ἄλλοι δὲ ἱρολογέουσιν ἐπὶ τῷ πρήγματι λέγοντες ὡς ἡ Ἥρη φιλέουσα Κομβάβρον πολλοῖσι τὴν τομὴν ἐπὶ νόον ἔβαλεν, ὅπως μὴ μοῦνος ἐπὶ τῇ ἀνανδρηίῃ λυπέοιτο. **27.** τὸ δὲ ἔθος τοῦτο ἐπειδὴ ἅπαζ ἐγένετο, ἔτι νῦν μένει καὶ πολλοὶ ἐκάστου ἔτεος ἐν τῷ ἱρῷ τάμνονται καὶ θηλύνονται εἴτε Κομβάβρον παραμυθεόμενοι εἴτε καὶ Ἥρη χαρίζονται · τάμνονται δ' ὦν, ἐσθῆτα δὲ οἶδε οὐκέτι ἀνδρηίην ἔχουσιν, ἀλλὰ εἵματά τε γυναικῆα φορέουσι καὶ ἔργα γυναικῶν ἐπιτελέουσιν. ὡς δὲ ἐγὼ ἤκουον, ἀνακέεται καὶ τουτέων ἐς Κομβάβρον ἡ αἰτία · συνενείχθη γὰρ οἱ καὶ τάδε. ξείνῃ γυνὴ ἐς πανήγυριν ἀπικομένη ἰδοῦσα καλὸν τε ἐόντα καὶ ἐσθῆτα ἔτι ἀνδρηίην ἔχοντα ἔρωτι μεγάλῳ ἔσχετο, μετὰ δὲ μαθοῦσα ἀτελέα ἐόντα ἑωυτὴν διειργάσατο ἐπὶ τοῖσι Κομβάβρος ἀθυμέων, ὅτι οἱ ἀτυχέως τὰ ἐς Ἀφροδίτην ἔχει, ἐσθῆτα γυναικῆα ἐνεδύσατο, ὅπως μηκέτι ἑτέρῃ γυνὴ ἴσα ἐξαπατέοιτο. ἦδε αἰτία Γάλλοις στολῆς θηλέης. Κομβάβρου μὲν μοι τοσάδε εἰρήσθω · Γάλλων δὲ αὐτὶς ἐγὼ λόγῳ ὑστέρω μεμνήσομαι τομῆς τε αὐτέων, ὅπως τάμνονται, καὶ ταφῆς ὁκοίην θάπτονται, καὶ ὅτε εἴνεκα ἐς τὸ ἱρὸν οὐκ ἐσέρχονται · πρότερον δὲ μοι θυμὸς εἰπεῖν θέσιός τε πέρι τοῦ νηοῦ καὶ μεγάρου, καὶ δῆτα ἐρέω. **28.** ὁ μὲν χώρος αὐτός, ἐν τῷ τὸ ἱρὸν ἱδρυται, λόφος ἐστί, κέεται δὲ κατὰ μέσον τῆς πόλιος μάλιστα, καὶ οἱ τείχεα δοιὰ περικέαται. τῶν δὲ τειχέων τὸ μὲν ἀρχαῖον, τὸ δὲ οὐ πολλὸν ἡμέων πρεσβύτερον. τὰ δὲ προπύλαια τοῦ ἱεροῦ ἐς ἄνεμον βορέην ἀποκέκλιται μέγαθος ὅσον τε ἑκατὸν ὀργυιέων · ἐν τούτοις τοῖσι προπυλαίοις καὶ οἱ φαλλοὶ ἐστᾶσι, τοὺς Διόνυσος ἐστήσατο, ἡλικίην καὶ οἶδε τριήκοντα ὀργυιέων. ἐς τουτέων τὸν ἕνα φαλλὸν ἀνὴρ ἐκάστου ἔτεος δις ἀνέρχεται οἰκέει τε ἐν ἄκρῳ τῷ φαλλῷ χρόνον ἐπτὰ ἡμερέων. αἰτία δὲ οἱ τῆς ἀνόδου ἥδε λέγεται · οἱ μὲν πολλοὶ νομίζουσιν ὅτι ὑψοῦ τοῖσι θεοῖς ὁμιλεῖ καὶ ἀγαθὰ πάσῃ Συρίῃ αἰτέει, οἱ δὲ τῶν εὐχολέων ἀγχόθεν ἐπαΐουσιν. ἄλλοις δὲ δοκέει καὶ τάδε Δευκαλίωνος εἴνεκα ποιέεσθαι ἐκείνης συμφορῆς μνήματα, ὅκοτε οἱ ἄνθρωποι ἐς τὰ οὖρεα καὶ ἐς τὰ περιμήκεα τῶν δενδρέων ἦσαν τὸ πολλὸν ὕδωρ ὀρρωδέοντες. ἐμοὶ μὲν νυν καὶ τάδε ἀπίθανα. δοκέω γε μὲν Διονύσῳ σφέας καὶ τάδε ποιέειν, συμβάλλομαι δὲ τουτέοις · φαλλοὺς ὅσοι Διονύσῳ ἐγείρουσιν, ἐν τοῖσι φαλλοῖσι καὶ ἄνδρας ξυλίνους κατίζουσιν, ὅτε μὲν εἴνεκα ἐγὼ οὐκ ἐρέω. δοκέει δ' ὦν μοι, καὶ ὅδε ἐς ἐκείνου μίμησιν τοῦ ξυλίνου ἀνδρὸς ἀνέρχεται. **29.** ἡ δὲ οἱ ἄνοδος τοιγάρ · σειρῇ μικρῇ ἑωυτόν τε ἅμα καὶ τὸν φαλλὸν περιβάλλει, μετὰ δὲ ἐπιβαίνει ξύλων προσφυῶν τῷ φαλλῷ ὁκόσον ἐς χώρην ἄκρου ποδός · ἀνιῶν δὲ ἅμα ἀναβάλλει τὴν σειρὴν ἀμφοτέρωθεν ὅκωσπερ ἡνιοχέων. εἰ δὲ τις τότε μὲν οὐκ ὅπωπεν, ὅπωπε δὲ φοινικοβατέοντας ἢ ἐν Ἀραβίῃ ἢ ἐν Αἰγύπτῳ ἢ ἄλλοθι κου, οἶδε τὸ λέγω. ἐπεὰν δὲ ἐς τέλος ἵκηται τῆς ὁδοῦ, σειρὴν ἑτέραν ἀφείς τὴν αὐτὸς ἔχει μακρὴν ταύτην, ἀνέλκει τῶν οἱ θυμός, ξύλα καὶ εἵματα καὶ σκεύεα, ἀπὸ τῶν ἔδρην συνδέων ὁκοίην καλὴν ἰζάνει, μίμνει τε χρόνον τῶν εἰπον ἡμερέων. πολλοὶ δὲ ἀπικνεόμενοι χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, οἱ δὲ χαλκὸν κομίζουσιν, εἴτ' ἀφέντες ἐκείνου πρόσθε κείμενα ἀπᾶσι λέγοντες τὰ οὐνόματα ἕκαστος. παρσετωὺς δὲ ἄλλος ἄνω ἀγγέλλει, ὁ δὲ δεξάμενος τοῦνομα εὐχολὴν ἐς ἕκαστον ποιέεται, ἅμα δὲ εὐχόμενος κροτέει ποίημα χάλκεον, τὸ αἰδεῖ μέγα καὶ τρηχὺ κινεόμενον · εὐδὲι δὲ οὐδαμὰ · ἦν γὰρ μιν ὕπνος ἔλη ποτέ, σκορπίος ἀνιῶν ἀνεγείρει τε καὶ ἀεικέα



ἐργάζεται, καὶ οἱ ἤδη ἡ ζημίη τοῦ ὕπνου ἐπικέεται. τὰ μὲν ὦν ἐς τὸν σκορπίον μυθέονται, ἰρά τε καὶ θεοπρεπέα, εἰ δὲ ἀτρεκέα ἐστίν, οὐκ ἔχω ἐρέειν. δοκεῖ δέ μοι, μέγα ἐς ἀγρυπνίην συμβάλλεται καὶ τῆς πτώσιος ἡ ὀρρωδία. φαλλοβατέων μὲν δὴ περί τοσάδε ἀρκέει. ὁ δὲ νηὸς ὀρέει μὲν ἐς ἥλιον ἀνιόντα. **30.** εἶδος δὲ καὶ ἐργασίην ἐστὶν ὁκοίους νηοὺς ἐν Ἰωνίῃ ποιέουσιν. ἔδρη μεγάλη ἀνέχει ἐκ γῆς μέγαθος ὀργυιέων δυοῖν, ἐπὶ τῆς ὁ νηὸς ἐπικέεται. ἄνοδος ἐς αὐτὸν λίθου πεποιήται, οὐ κάρτα μακρὴ. ἀνελθόντι δὲ θωῦμα μὲν καὶ ὁ πρόνηος μέγα παρέχεται θύρησί τε ἥσκηται χρυσέησιν · ἐνδοθεν δὲ ὁ νηὸς χρυσοῦ τε πολλοῦ ἀπολάμπεται καὶ ἡ ὀροφὴ πᾶσα χρυσή. ἀπόζει δὲ αὐτοῦ ὁδμὴ ἀμβροσίη ὁκοίη λέγεται τῆς χώρης τῆς Ἀραβίης, καὶ σοὶ τηλόθεν ἀνιόντι προσβάλλει πνοιὴν κάρτα ἀγαθὴν, καὶ ἦν αὐτὶς ἀπίης, οὐδαμὰ λείπεται, ἀλλὰ σευ τά τε εἴματα ἐς πολλὸν ἔχει τὴν πνοιὴν καὶ σὺ ἐς πᾶμπαν αὐτῆς μεμνήσῃ. **31.** ἐνδοθεν δὲ ὁ νηὸς οὐκ ἀπλὸς ἐστίν, ἀλλὰ ἐν αὐτῷ θάλαμος ἄλλος πεποιήται. ἄνοδος καὶ ἐς τοῦτον ὀλίγη · θύρησι δὲ οὐκ ἥσκηται, ἀλλ' ἐς ἀντίον ἅπας ἀναπέπταται. ἐς μὲν ὦν τὸν μέγαν νηὸν πάντες ἐσέρχονται, ἐς δὲ τὸν θάλαμον οἱ ἱεεὶς μοῦνον, οὐ μέντοι πάντες οἱ ἱεεὶς, ἀλλὰ οἱ μάλιστα ἀγγίθιοι τέ εἰσι καὶ οἷσι πᾶσα ἐς τὸ ἱρὸν μέλεται θεραπευτή. ἐν δὲ τῷδε εἶται τὰ ἔδεα, ἧ τε Ἥρη καὶ τὸν αὐτοὶ Δία ἐόντα ἐτέρῳ οὐνόματι κληρίζουσιν. ἄμφω δὲ χρυσοὶ τέ εἰσι καὶ ἄμφω ἔζονται · ἀλλὰ τὴν μὲν Ἥρην λέοντες φέρουσιν, ὁ δὲ ταύροις ἐφέζεται. καὶ δῆτα τὸ μὲν τοῦ Διὸς ἄγαλμα ἐς Δία πάντα ὀρῇ καὶ κεφαλὴν καὶ εἴματα καὶ ἔδρη, καὶ μιν οὐδὲ ἐθέλων ἄλλως εἰκάσεις. **32.** ἡ δὲ Ἥρη σκοπεόντι σοὶ πολυειδέα μορφήν ἐκφανέει · καὶ τὰ μὲν ζύμπαντα ἀτρεκεῖ λόγῳ Ἥρη ἐστίν · ἔχει δέ τι καὶ Ἀθηναίης καὶ Ἀφροδίτης καὶ Σεληνάης καὶ Ῥέης καὶ Ἀρτέμιδος καὶ Νεμέσιος καὶ Μοιρέων. χειρὶ δὲ τῇ μὲν ἐτέρῃ σκῆπτρον ἔχει, τῇ ἐτέρῃ δὲ ἄτρακτον, καὶ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἀκτῖνάς τε φορέει καὶ πύργον καὶ κεστόν, τῷ μούνην τὴν Οὐρανίην κοσμέουσιν. ἔκτοσθεν δὲ οἱ χρυσός τε ἄλλος περιέεται καὶ λίθοι κάρτα πολυτελεῖς, τῶν οἱ μὲν λευκοί, οἱ δὲ ὑδατώδεις, πολλοὶ δὲ οἰνώδεις, πολλοὶ δὲ πυρώδεις. ἔτι δὲ ὄνυχες οἱ Σαρδῶοι πολλοὶ καὶ ὑάκινθοι καὶ σμάραγδοι, τὰ φέρουσιν Αἰγύπτιοι καὶ Ἰνδοὶ καὶ Αἰθίοπες καὶ Μῆδοι καὶ Ἀρμένιοι καὶ Βαβυλώνιοι. τὸ δὲ δὴ μέζονος λόγου ἄξιον, τοῦτο ἀπηγγέσμαι · λίθον ἐπὶ τῇ κεφαλῇ φορέει, λυχνὶς καλέεται, οὐνομα δὲ οἱ τοῦ ἔργου ἡ συντυχία. ἀπὸ τούτου ἐν νυκτὶ σέλας πολλὸν ἀπολάμπεται, ὑπὸ δὲ οἱ καὶ ὁ νηὸς ἅπας οἶον ὑπὸ λύχνουσι φαίνεται · ἐν ἡμέρῃ δὲ τὸ μὲν φέγγος ἀσθενέει. ἰδέην δὲ ἔχει κάρτα πυρώδεια. καὶ ἄλλο θωυμαστόν ἐστιν ἐν τῷ ζοάνῳ · ἦν ἐστεῶς ἀντίος ἐσορέης, ἐς σὲ ὀρῇ καὶ μεταβαίνοντι τὸ βλέμμα ἀκολουθεῖ, καὶ ἦν ἄλλος ἐτέρωθεν ἐσορέη, ἴσα καὶ ἐς ἐκείνον ἐκτελέει. **33.** ἐν μέσῳ δὲ ἀμφοτέρων ἔστηκε ζοάνον ἄλλο χρύσειον οὐδαμὰ τοῖσιν ἄλλοις ζοάνοις ἴκελον. τὸ δὲ μορφήν μὲν ἰδίην οὐκ ἔχει, φορέει δὲ τῶν ἄλλων θεῶν εἶδεα. καλέεται δὲ σημήιον καὶ ὑπ' αὐτῶν Ἀσσυρίων, οὐδέ τι οὐνομα ἴδιον αὐτῷ ἔθεντο, ἀλλ' οὐδὲ γενέσιος αὐτοῦ καὶ εἶδος λέγουσι · καὶ μιν οἱ μὲν ἐς Διόνυσον, ἄλλοι δὲ ἐς Δευκαλίωνα, οἱ δὲ ἐς Σεμίραμιν ἄγουσι · καὶ γὰρ δὴ ὦν ἐπὶ τῇ κορυφῇ αὐτοῦ περιστερὴ χρυσὴ ἐφέστηκε. τοῦνεκα δὴ μυθέονται Σεμιράμιος ἔμμεναι τόδε σημήιον. ἀποδημέει δὲ δις ἐκάστου ἔτεος ἐς θάλασσαν ἐς κομιδὴν τοῦ εἶπον ὕδατος. **34.** ἐν αὐτῷ δὲ τῷ νηῷ ἐσιόντων ἐν ἀριστερῇ κέεται πρῶτα μὲν θρόνος Ἡελίου, αὐτοῦ δὲ ἔδος οὐκ ἔνι · μούνου δὲ Ἡελίου καὶ Σεληναίης ζοάνα οὐ δεικνύουσιν. ὅτευ δὲ εἵνεκα ὥδε νομίζουσιν, ἐγὼ καὶ τόδε ἔμαθον.

λέγουσι τοῖσι μὲν ἄλλοισι θεοῖσιν ὅσιον ἔμμεναι ζόανα ποιέεσθαι, οὐ γὰρ σφέων ἐμφανέα πάντεσι τὰ εἶδεα · Ἡέλιος δὲ καὶ Σεληναίη πάμπαν ἐναργέες καὶ σφέας πάντες ὀρέουσι. κοίη ὦν αἰτίη ζοανουργίης τοῖσιν ἐν τῷ ἡέρι φαινόμενοι ; **35.** μετὰ δὲ τὸν θρόνον τοῦτον κέεται ζόανον Ἀπόλλωνος, οὐκ οἶον ἐώθεε ποιέεσθαι · οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες Ἀπόλλωνα νέον τε καὶ πρωθήβην ποιέουσι, μοῦνοι δὲ οὗτοι Ἀπόλλωνος γενειήτεω ζόανον δεικνύουσι, καὶ τάδε ποιέοντες ἐωυτοὺς μὲν ἐπαιέουσιν, Ἑλλήνων δὲ κατηγορέουσι καὶ ἄλλων, ὁκόσοι Ἀπόλλωνα παῖδα θέμενοι ἰλάσκονται. αἰτίη δὲ ἦδε · δοκέει αὐτέοισιν ἀσοφίη μεγάλη ἔμμεναι ἀτελέα ποιέεσθαι τοῖσι θεοῖσι τὰ εἶδεα · τὸ δὲ νέον ἀτελές ἔτι νομίζουσιν. ἐν δὲ καὶ ἄλλο τῷ σφετέρῳ Ἀπόλλωνι καινουργέουσι · μοῦνοι Ἀπόλλωνα εἴμασι κοσμέουσιν. **36.** ἔργων δὲ αὐτοῦ περί πολλὰ μὲν ἔχω εἰπεῖν, ἐρέω δὲ τὸ μάλιστα θωυμάζειν ἄξιον. πρῶτα δὲ τοῦ μαντηίου ἐπιμνήσομαι. μαντήια πολλὰ μὲν παρ' Ἑλλήσι, πολλὰ δὲ καὶ παρ' Αἰγυπτίοισι, τὰ δὲ καὶ ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ ἐν τῇ δὲ Ἀσίῃ πολλὰ ἐστίν. ἀλλὰ τὰ μὲν οὔτε ἱρέων ἄνευ οὔτε προφητέων φθέγγονται, ὅδε δὲ αὐτός τε κινέεται καὶ τὴν μαντήϊν ἐς τέλος αὐτουργέει. τρόπος δὲ αὐτῆς τοιόσδε · εὖτ' ἂν ἐθέλῃ χρησηγηγορέειν, ἐν τῇ ἔδρῃ πρῶτα κινέεται · οἱ δὲ μιν ἱρέες αὐτίκα ἀείρουσιν. ἦν δὲ μὴ ἀείρωσι, ὁ δὲ ἰδρώει καὶ ἐς μέζον ἔτι κινέεται. εὖτ' ἂν δὲ ὑποδύντες φέρωσιν, ἄγει σφέας πάντη περιδινέων καὶ ἐς ἄλλον ἐξ ἑτέρου μεταπηδέων. τέλος ὁ ἄρχιρεὺς ἀντιάσας ἐπερέεταί μιν περὶ ἀπάντων προηγμάτων · ὁ δὲ ἦν τι μὴ ἐθέλῃ ποιέεσθαι, ὀπίσω ἀναχωρέει, ἦν δὲ τι ἐπαινέῃ, ἄγει ἐς τὸ πρόσω τοὺς προφέροντας ὁκωσπερ ἡνιοχέων. οὕτως μὲν συναγείρουσι τὰ θέσφατα καὶ οὔτε ἱρὸν προήγμα οὐδὲν οὔτε ἴδιον τούτου ἄνευ ποιέουσι. λέγει δὲ καὶ τοῦ ἔτεος περί καὶ τῶν ὠρέων αὐτοῦ πασέων, καὶ ὁκότε οὐκ ἔρονται. λέγει δὲ καὶ τοῦ σημήϊου περί, κότε χρή μιν ἀποδημέειν τὴν εἴπον ἀποδημίην. **37.** ἐρέω δὲ καὶ ἄλλο, τὸ ἐμεῦ παρεόντος ἔπραξεν. οἱ μὲν μιν ἱρέες ἀείροντες ἔφερον, ὁ δὲ τοὺς μὲν ἐν γῇ κάτω ἔλιπεν, αὐτὸς δὲ ἐν τῷ ἡέρι μοῦνος ἐφορέετο. **38.** μετὰ δὲ τὸν Ἀπόλλωνα ζόανόν ἐστιν Ἀτλαντος, μετὰ δὲ Ἑρμέω καὶ Εἰλειθυίῃς.

**39.** Τὰ μὲν ὦν ἐντὸς τοῦ νηοῦ ὧδε κεκοσμέαται · ἔξω δὲ βωμός τις κέεται μέγας χάλκεος. ἐν δὲ καὶ ἄλλα ζόανα μυρία χάλκεα βασιλέων τε καὶ ἱρέων · καταλέξω δὲ τῶν μάλιστα ἄξιον μνήσασθαι. ἐν ἀριστερῇ τοῦ νεῶ Σεμιράμιος ζόανον ἔστηκεν ἐν δεξιῇ τὸν νηὸν ἐπιδεικνύουσα. ἀνέστη δὲ δι' αἰτίην τοιήνδε · ἀνθρώποισιν, ὁκόσοι Συρίην οἰκέουσι, νόμον ἐποιέετο ἐωυτὴν μὲν ὅκως θεὸν ἰλάσκεσθαι, θεῶν δὲ τῶν ἄλλων καὶ αὐτῆς Ἥρης ἀλογεῖν. καὶ ὧδε ἐποίησεν. μετὰ δὲ ὥς οἱ θεοὶθεν ἀπῆκοντο νοῦσοί τε καὶ συμφοραί καὶ ἄλγεα, μανίης μὲν ἐκείνης ἀπεπαύσατο καὶ θνητὴν ἐωυτὴν ὠμολόγησε καὶ τοῖσιν ὑπηκόοισιν αὐτίς ἐκέλευεν ἐς Ἥρην τρέπεσθαι. τούνεκα δὴ ἔτι τοιήδε ἀνέστηκε τοῖσιν ἀπικνεομένοισι τὴν Ἥρην ἰλάσκεσθαι δεικνύουσα καὶ θεὸν οὐκέτι ἐωυτὴν, ἀλλ' ἐκείνην ὁμολογέουσα. **40.** εἶδον δὲ καὶ αὐτόθι Ἑλένης ἄγαλμα καὶ Ἑκάβης καὶ Ἀνδρομάχης καὶ Πάριδος καὶ Ἑκτορος καὶ Ἀχιλλέως. εἶδον δὲ καὶ Νιρέως ἕδος τοῦ Ἀγλαΐης καὶ Φιλομήλην καὶ Πρόκνην ἔτι γυναῖκας, καὶ αὐτὸν Τηρέα ὄρνιθα, καὶ ἄλλο ἄγαλμα Σεμιράμιος καὶ Κομβάβου τὸ κατέλεξα, καὶ Στρατονίχης κάρτα καλὸν καὶ Ἀλεξάνδρου αὐτῷ ἐκεῖν ἔχελον. παρὰ δὲ οἱ Σαρδανάπαλλος ἔστηκεν ἄλλη μορφῇ καὶ ἄλλη στολῇ. **41.** ἐν δὲ τῇ αὐτῇ ἄφεται νέμονται βόες μεγάλοι καὶ ἵπποι καὶ αἰετοὶ καὶ ἄρκτοι καὶ λέοντες, καὶ ἀνθρώπους οὐδαμὰ σίνονται, ἀλλὰ πάντες ἱροὶ τέ εἰσι καὶ χειροθήρες.

42. ἱρέες δὲ αὐτοῖσι πολλοὶ ἀποδεδέχονται, τῶν οἱ μὲν τὰ ἱρήια σφάζουσιν, οἱ δὲ σπονδηφορέουσιν, ἄλλοι δὲ πυρφόροι καλέονται καὶ ἄλλοι παραβώμιοι· ἐπ' ἑμεῦ δὲ πλείονες καὶ τριηκοσίων ἐς τὴν θυσίην ἀπικνέοντο. ἐσθῆς δὲ αὐτέοισι πᾶσα λευκή, καὶ πῖλον ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἔχουσιν. ἀρχιρεὺς δὲ ἄλλος ἐκάστου ἔτεος ἐπιγίγνεται, πορφυρέην τε μοῦνος οὗτος φορέει καὶ τιάρη χρυσῇ ἀναδέεται. 43. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο πλῆθος ἀνθρώπων ἱρῶν αὐλητέων τε καὶ συριστέων καὶ Γάλλων, καὶ γυναικες ἐπιμανέες τε καὶ φρενοβλαβέες. 44. θυσίῃ δὲ δις ἐκάστης ἡμέρης ἐπιτελέεται, ἐς τὴν πάντες ἀπικνέονται. Διὶ μὲν ὦν κατ' ἥσυχίην θύουσιν οὔτε αἰδόντες οὔτε αὐλέοντες. εὖτ' ἂν δὲ τῇ Ἥρῃ κατάρχωνται, αἰδούσι τε καὶ αὐλέουσι καὶ κρόταλα ἐπικροτέουσι. καὶ μοι τούτου πέρι σαφὲς οὐδὲν εἰπεῖν ἐδύναντο. 45. ἔστι δὲ καὶ λίμνη αὐτόθι, οὐ πολλὸν ἐκὰς τοῦ ἱροῦ, ἐν τῇ ἰχθύες ἱροὶ τρέφονται πολλοὶ καὶ πολυειδέες. γίγνονται δὲ αὐτέων ἔνιοι κάρτα μεγάλοι· οὗτοι δὲ καὶ οὐνόματα ἔχουσι καὶ ἔρχονται καλεόμενοι. ἐπ' ἑμεῦ δὲ τις ἔην ἐν αὐτέοισι χρυσοφορέων, ἐν τῇ πτέρυγι δὲ ποίημα χρύσειον αὐτέῳ ἀνακέετο. καὶ μιν ἐγὼ πολλὰκις ἐθεησάμην, καὶ εἶχε τὸ ποίημα. 46. βάθος δὲ τῆς λίμνης πολλόν. ἐγὼ μὲν οὐκ ἐπειρήθην, λέγουσι δ' ὦν καὶ διηκοσίων ὀργυιῶν πλεον ἔμμεναι. κατὰ μέσον δὲ αὐτῆς βωμὸς λίθου ἀνέστηκε. δοκέοις ἂν ἄφνω ἰδὼν πλῶειν τέ μιν καὶ τῷ ὕδατι ἐποχέεσθαι, καὶ πολλοὶ ὧδε νομίζουσιν. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ στῦλος ὑφ'esτεῶς μέγας ἀνέχειν τὸν βωμόν. ἔστεπται δὲ αἰεὶ καὶ θυώματα ἔχει. πολλοὶ δὲ καὶ ἐκάστης ἡμέρης κατ' εὐχὴν ἐς αὐτὸν νηχόμενοι στεφανηφορέουσι. 47. γίγνονται δὲ αὐτόθι καὶ πανηγυρίες τε μέγισται, καλέονται δὲ ἐς τὴν λίμνην καταβάσεις, ὅτι ἐν αὐτῇσιν ἐς τὴν λίμνην τὰ ἱρὰ πάντα κατέρχεται, ἐν τοῖσιν ἡ Ἥρῃ πρώτη ἀπικνέεται τῶν ἰχθύων εἵνεκα, μὴ σφέας ὁ Ζεὺς πρῶτος ἴδῃται· ἦν γὰρ τότε γένηται, λέγουσιν ὅτι πάντες ἀπόλλυνται. καὶ δῆτα ὁ μὲν ἔρχεται ὀψόμενος, ἡ δὲ πρόσω ἵσταμένη ἀπέργει τέ μιν καὶ πολλὰ λιπαρέουσα ἀποπέμπει. 48. μέγισται δὲ αὐτέοισι πανηγυρίες, αἱ ἐς θάλασσαν νομίζονται. ἀλλ' ἐγὼ τούτων πέρι σαφὲς οὐδὲν ἔχω εἰπεῖν· οὐ γὰρ ἦλθον αὐτὸς οὐδὲ ἐπειρήθην ταύτης τῆς ὁδοιπορίας. τὰ δὲ ἐλθόντες ποιέουσιν, εἶδον καὶ ἀπηγγέσμαι. ἀγγήιον ἕκαστος ὕδατι σεσαγμένον φέρουσι, κηρῷ δὲ τάδε σεσῆμνται· καὶ μιν οὐκ αὐτοὶ λυσάμενοι χέονται, ἀλλ' ἔστιν ἀλεκτρυὼν ἱρός, οἰκέει δ' ἐπὶ τῇ λίμνῃ, ὃς ἐπεὰν σφέων δέξῃται τὰ ἀγγήια τὴν τε σφρηγίδα ὀρῇ, μισθὸν ἀρνύμενος ἀνά τε λύει τὸν δεσμὸν καὶ τὸν κηρὸν ἀπαιρέεται, καὶ πολλὰ μνέες ἐκ τούτου τοῦ ἔργου τῷ ἀλεκτρυόνι ἀγείρονται. ἐνθεν δὲ ἐς τὸν νηδὸν αὐτοὶ ἐνείκοντες σπένδουσιν τε καὶ θύσαντες ὀπίσω ἀπονοστέουσιν.

49. Ὀρτέων δὲ πασέων τῶν οἶδα μεγίστην τοῦ εἵαρος ἀρχομένου ἐπιτελέουσι, καὶ μιν οἱ μὲν πυρὴν, οἱ δὲ λαμπάδα καλέουσι. θυσίῃ δὲ ἐν αὐτῇ τοιήνδε ποιέουσι· δένδρεα μεγάλα ἐκκόψαντες ἐν τῇ αὐλῇ ἐστᾶσι, μετὰ δὲ ἀγινέοντες αἰγὰς τε καὶ οἷας καὶ ἄλλα κτήνεα ζῶα ἐκ τῶν δένδρεων ἀπαρτέουσιν· ἐν δὲ καὶ ὄρνιθες καὶ εἶματα καὶ χρύσεια καὶ ἀργύρεα ποιήματα. ἐπεὰν δὲ ἐντελέα πάντα ποιήσωνται, περιενείκοντες τὰ ἱρὰ περὶ τὰ δένδρεα πυρὴν ἐνιᾶσι, τὰ δὲ αὐτίκα πάντα καίονται. ἐς ταύτην τὴν ὀρτὴν πολλοὶ ἄνθρωποι ἀπικνέονται ἐκ τε Συρίας καὶ τῶν πέριξ χωρέων πασέων, φέρουσιν τε τὰ ἐσωτῶν ἱρὰ ἕκαστοι καὶ τὰ σημήια ἕκαστοι ἔχουσιν ἐς τάδε μεμιμημένα. 50. ἐν ῥητῇσι δὲ ἡμέρησι τὸ μὲν πλῆθος ἐς τὸ ἱρὸν ἀγείρονται, Γάλλοι δὲ πολλοὶ καὶ τοὺς ἑλεξα ἱροὶ ἄνθρωποι τελέουσι τὰ ὄργια, τάμνονταί τε τοὺς πήχεας καὶ τοῖσι νώτοις πρὸς ἀλλήλους τύπτονται. πολλοὶ

δὲ σφίσι παρεστέωτες ἐπαυλέουσι, πολλοὶ δὲ τύμπανα παταγέουσιν, ἄλλοι δὲ αἰ-  
δουσιν ἔνθεα καὶ ἱρὰ ἄσματα. τὸ δὲ ἔργον ἐκτὸς τοῦ νηοῦ τότε γίγνεται, οὐδὲ  
ἐσέρχονται ἐς τὸν νηὸν ὁκόσοι τότε ποιέουσιν. **51.** ἐν ταύτῃσι τῇσιν ἡμέρησι καὶ  
Γάλλοι γίγνονται · ἐπεὰν γὰρ οἱ ἄλλοι αὐλέωσι τε καὶ ὄργια ποιέωνται, ἐς πολ-  
λοὺς ἥδη ἡ μανίη ἀπικνέεται, καὶ πολλοὶ οἱ ἐς θέην ἀπικόμενοι μετὰ δὲ τοιάδε  
ἔπρηξαν. καταλέξω δὲ καὶ τὰ ποιέουσιν · ὁ νεηνίης, ὅτῳ τάδε ἀποκέαται, ρίψας  
τὰ εἴματα μεγάλη βοῇ ἐς μέσον ἔρχεται καὶ ξίφος ἀναιρέεται · τὰ δὲ πολλὰ ἔτεα,  
ἐμοὶ δοκέει, διὰ τοῦτο ἔστηκε. λαβὼν δὲ αὐτίκα τάμνει ἑωυτὸν θέει τε διὰ τῆς  
πόλιος καὶ τῇσι χερσὶ φέρει τὰ ἔταμεν. ἐς ὁκοίην δὲ οἰκίην τάδε ἀπορρίψει, ἐκ  
ταύτης ἐσθῆτά τε θηλέην καὶ κόσμον τὸν γυναικῆιον λαμβάνει. τάδε μὲν ἐν τῇσι  
τομῇσι ποιέουσιν. **52.** ἀποθανόντες δὲ Γάλλοι οὐκ ὁμοίην ταφὴν τοῖσιν ἄλλοισι  
θάπτονται, ἀλλ' ἐὰν ἀποθάνῃ Γάλλος, οἱ ἐταῖροί μιν αἰείραντες ἐς τὰ προάστεια  
φέρουσι, θέμενοι δὲ αὐτὸν καὶ τὸ φέρτρον, τῷ ἐκόμισαν, ὑπερθε λίθους βάλλουσι,  
καὶ τάδε πρήξαντες ὀπίσω ἀπονοστέουσι. φυλάζαντες δὲ ἐπτά ἡμερέων ἀριθμὸν  
οὕτως ἐς τὸ ἱρὸν ἐσέρχονται · πρὸ δὲ τουτέων ἦν ἐσέλθωσιν, οὐκ ὅσια ποιέουσι.  
**53.** νόμοισι δὲ ἐς ταῦτα χρέωνται τουτέοισιν · ἦν μὲν τις αὐτέων νέκυν ἴδῃται,  
ἐκείνην τὴν ἡμέρην ἐς τὸ ἱρὸν οὐκ ἀπικνέεται, τῇ ἐτέρῃ δὲ καθήρας ἑωυτὸν ἐσέρ-  
χεται. αὐτέων δὲ τῶν οἰκῆϊων τοῦ νέκυος ἕκαστοι φυλάζαντες ἀριθμὸν ἡμερέων  
τριήκοντα καὶ τὰς κεφαλὰς ξυράμενοι ἐσέρχονται, πρὶν δὲ τάδε ποιῆσαι, οὐ σφίσιν  
ἐσιέναι ὅσιον. **54.** θύουσι δὲ βόας ἄρσενάς τε καὶ θήλεας καὶ αἴγας καὶ ὄϊας · σύας  
δὲ μούνας ἐναγέας νομίζοντες οὔτε θύουσιν οὔτε σιτέονται. ἄλλοι δ' οὐ σφέας  
ἐναγέας, ἀλλὰ ἱροὺς νομίζουσιν. ὀρνίθων τε αὐτέοισι περιστερὴ χρῆμα ἱρότατον  
καὶ οὐδὲ ψαύειν αὐτέων δικαιοῦσι · καὶ ἦν ἀέκοντες ἄψωνται, ἐναγέες ἐκείνην τὴν  
ἡμέρην εἰσὶ. τοῦνεκα δὴ αὐτέοισι σύννομοί τέ εἰσι καὶ ἐς τὰ οἰκῆια ἐσέρχονται καὶ  
τὰ πολλὰ ἐν γῇ νέμονται.

**55.** Λέξω δὲ καὶ τῶν πανηγυριστέων τὰ ἕκαστοι ποιέουσιν · ἀνὴρ εὖτ' ἂν ἐς  
τὴν ἱρὴν πόλιν πρῶτον ἀπικνέηται, κεφαλὴν μὲν ὅδε καὶ ὀφρύας ἐξύρατο, μετὰ δὲ  
ἱρεύσας ὅϊν τὰ μὲν ἄλλα χρεουργεῖ τε καὶ εὐωχέεται, τὸ δὲ νάκος χαμαὶ θέμενος  
ἐπὶ τούτου ἐς γόνυ ἔζεται, πόδας δὲ καὶ κεφαλὴν τοῦ κτήνεος ἐπὶ τὴν ἑωυτοῦ κε-  
φαλὴν ἀναλαμβάνει, ἅμα δὲ εὐχόμενος αἰτέει τὴν μὲν παρεοῦσαν θυσίην δέκεσθαι,  
μέζω δὲ ἐσαῦτις ὑπισχνέεται. τελέσας δὲ ταῦτα καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφεται  
καὶ τῶν ἄλλων, ὁκόσοι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἀπικνέονται. ἄρας δὲ ἀπὸ τῆς ἑωυτοῦ  
ὁδοιοπέεει ὕδασι τε ψυχροῖσι χρεόμενος λουτρῶν τε καὶ πόσιος εἵνεκα καὶ ἐς  
πάμπαν χαμαικοιτέων · οὐ γὰρ οἱ εὐνῆς ἐπιβῆναι ὅσιον, πρὶν τὴν τε ὁδὸν ἐκτελέ-  
σαι καὶ ἐς τὴν ἑωυτοῦ αὔτις ἀπικέσθαι. **56.** ἐν δὲ τῇ ἱρῇ πόλει ἐκδέκεται μιν ἀνὴρ  
ξεινοδόκος ἀγνοέοντα · ῥήτοί γὰρ δὴ ὦν ἐκάστης πόλιος αὐτόθι ξεινοδόχοι εἰσὶ,  
καὶ τότε πατρόθεν οἴκοι δέκονται. καλέονται δὲ ὑπὸ Ἀσσυρίων οἷδε διδάσκαλοι,  
ὅτι σφίσι πάντα ὑπηγέονται. **57.** θύουσι δὲ οὐκ ἐν αὐτῷ τῷ ἱρῷ, ἀλλ' ἐπεὰν πα-  
ραστήσῃ τῷ βωμῷ τὸ ἱρήιον, ἐπισπείσας αὐτὶς ἄγει ζωὸν ἐς τὰ οἰκῆια, ἐλθὼν δὲ  
κατ' ἑωυτὸν θύει τε καὶ εὐχεται. **58.** ἔστι δὲ καὶ ἄλλης θυσίης τρόπος τοιόσδε ·  
στέφαντες τὰ ἱρήια, ζωὰ ἐκ τῶν προπυλαίων ἀπιᾶσι, τὰ δὲ κατενειχθέντα θνήσκου-  
σι. ἔνιοι δὲ καὶ παῖδας ἑωυτῶν ἐντεῦθεν ἀπιᾶσιν, οὐκ ὁμοίως τοῖς κτήνεσιν, ἀλλ'  
ἐς πῆρην ἐνθέμενοι χειρὶ κατάγουσιν, ἅμα δὲ αὐτέοισιν ἐπικερτομέοντες λέγου-  
σιν ὅτι οὐ παῖδες, ἀλλὰ βόες εἰσὶ. **59.** στίζονται δὲ πάντες οἱ μὲν ἐς καρπούς, οἱ

δὲ ἐς αὐχένας, καὶ ἀπὸ τοῦδε ἅπαντες Ἀσσύριοι στιγματηφορέουσι. **60.** ποιέουσι δὲ καὶ ἄλλο μούνουσιν Ἑλλήνων Τροϊζηνίοισιν ὁμολογέοντες. λέξω δὲ καὶ τὰ κεῖνοι ποιέουσι. Τροϊζήνιοι τῇσι παρθένοισι καὶ τοῖσιν ἡιθέοισι νόμον ἐποιήσαντο μή σφιν ἄλλως γάμον εἶναι, πρὶν Ἰππολύτῳ κόμας κείρασθαι · καὶ ὧδε ποιέουσι. τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἱρῇ πόλει γίγνεται. οἱ μὲν νεηνῖαι τῶν γενεῶν ἀπάρχονται, τῇσι δὲ παρθένοισι πλοκάμους ἱρούς ἐκ γενετῆς ἀπιᾶσι, τοὺς ἐπεὰν ἐν τῷ ἱρῷ γένωνται, τάμνουσί τε καὶ ἐς ἄγγεα καταθέντες οἱ μὲν ἀργύρεα, πολλοὶ δὲ χρύσεια ἐν τῷ νηῷ προσηλώσαντες ἀπίαςιν ἐπιγράψαντες ἕκαστοι τὰ οὐνόματα. τοῦτο καὶ ἐγὼ νέος ἔτι ὡν ἐπετέλεσα, καὶ ἔτι μευ ἐν τῷ ἱρῷ καὶ ὁ πλόκαμος καὶ τὸ οὔνομα.